

тому, що людина складається з двох окремих частин. Тіло і душа утворюють неподільну єдність і існують тільки в єдності.

Тому, обряд похорону в адвентистів не направлений на страждання, а більш сконцентрований на тимчасове прощання та надію на скору зустріч. З повагою церква відноситься до місцевих звичаїв, пов'язаних зі смертю, але лише до тієї межі, поки вони не вступають в протиріччя з християнськими принципами і Біблійним вченням про смерть. Відбувається чітке розмежування культурних традицій від тих місцевих звичаїв, котрі засновані на ідеї про безсмертя душі і необхідності задобрення духів.

У кожній общині формуються свої звичаї здійснення обряду похорону. Проте, процедура прощання з тілом покійного є необхідною, оскільки вона наочно підтверджує реальність смерті. Іноді сім'ю, друзів покійного запрошують для прощання з тілом в похоронне агентство. В інших випадках прощання відбувається вдома. Іноді релігійна служба відбувається біля труни покійного щовечора до самого похоронного обряду. Під час похоронного служіння труна з тілом може бути відкритою, щоб люди, котрі приходять могли попрощатися з покійником і тим самим висловити повагу. Таке прощання з померлим стає насиченим переживанням для всієї церковної сім'ї. За відсутності священика, проводити обряд похорону може здійснювати пресвітер церкви [5, с.152].

Таким чином, короткий огляд одних з основних релігійних обрядів у адвентистів сьомого дня дозволив краще зрозуміти віровчення даних християн, прослідковується зв'язок релігійних обрядів з Біблійними принципами та розкривається значення духовно-моральних цінностей для людини у створенні власного щасливого життя.

ЛІТЕРАТУРА

1. Руководство для служителя. Пасторская ассоциация Церкви АСД., Генеральная Конференция церкви АСД – 2015. – 195 с.
2. Книга: В начале было Слово... Изложение основных Библейских доктрин. ГК АСД., – 2005. – 200 с.
3. Біблія., проф., переклад Огієнка. Українське Біблійне Товариство, Київ – 2011. – 1850 с.
4. Нюстрем Э. Библейский словарь. Энциклопедический Словарь, вид. Библия для всех / Э. Нюстрем. – Санкт-Петербург, – 2004. – 1500 с.
5. Церковное руководство. Генеральная Конференция АСД – 2005. – 200 с.

Луковицький Д.

Науковий керівник – доц. Ширококордюк Л. А.

КРИЗА СЕРЕДНЬОГО ВІКУ: СУТЬ І МЕТОДИ БОРОТЬБИ З НЕЮ

Трапляються не поодинокі випадки, коли людина віком 35 років, яка досягла багато чого в житті, в один момент починає руйнувати все через відсутність реалізації своєї дитячої мрії. В цей час поведінковою нормою стають проблеми на роботі, сварки вдома через апатію цієї людини. Такі особливості поведінки викликаються кризою середнього віку.

Вважається, що криза середнього віку є одним з найвагоміших чинників, які призводять до депресії. Таким чином, криза середнього віку займає ключову позицію у житті дорослої людини та загрожує її життєвим здобуткам і соціальному статусу. Криза середнього віку є типовою для суспільства, тож, і дискусії з приводу даної проблеми є актуальними. Метою нашої статті є висвітлення суті кризи середнього віку та опис методів оптимізації життя та діяльності у цей період.

Перш за все, вважаємо за потрібне визначитись у поняттях «криза», «середній вік». За твердженням Т. Титаренко, криза є переломним етапом у житті людини [1, с. 179]. Вона зазначає, що криза є тим рушієм, що змінює світогляд, життєві позиції людини між періодами її життя. Щодо середнього віку. Рамки середнього віку чітко не означені – як приклад, Е. Еріксон говорить про період від 40 до 65 років, а Американська психіатрична асоціація – від 40 до 60. Вважається, що середній вік, з одного боку, є часом зниження фізіологічних показників людини, погіршення здоров'я. А з іншого боку, у розумовій сфері людина досягає найвищого розвитку уваги, стабільно ефективним залишається мислення [2, с. 480–488].

Стверджується, що причин кризи є безліч. Ми у своєму дослідженні зупинимося на деяких з них. Дж. Холліс зазначає, що криза середнього віку є перевалом у середині шляху. Колишні життєві шаблони, звички вже не актуальні. Людина має зрозуміти, що її молодість потроху перетворюється у старість [3, с. 11]. О. Хухласва надає кризі екзистенціального характеру – людина вольовим зусиллям здатна вирішити чи пережити кризу, чи від неї відмовитись [4]. І. Кон схиляється більше до переосмислення життєвих цінностей – незабаром старість, до якої треба підготуватись [5].

Окремо варто говорити про рушії кризи. Першою з них є невідповідність між тим, що людина досягла в житті та її юнацькими мріями. Людина оцінює свої здобутки за усі роки життя, здійснює своєрідну інвентаризацію. Якщо інвентаризація не на користь юнацьким мріям, то може виникнути криза [8, 3]. Другою ознакою є непорозуміння в сім'ї – постійна рутинна, одноманітність, монотонність. Така щоденна «сірість» призводить до побутових конфліктів, небажання поступатись один одному [5, 3, 4].

На думку Т. Титаренко, найхарактернішими симптомами кризи є апатія, депресія, відчуття несправедливості, знесиленість, проблеми з репродуктивною системою, збільшення ваги, випадіння волосся [1, с. 180–181]. Якщо заплановане в юності не досягнуто, то відбувається колапс усієї психіки – людина задумується про сенс життя та свою роль у ньому, постійно шукає причини своєї невідповідності юнацьким мріям і відмовляється зберігати інтерес до своєї професії. Виникають постійні страхи щодо майбутнього, незважаючи на видимі успіхи у житті. Дослідниця зазначає, що чимось дана криза нагадує підліткову кризу – особистість не задоволена своїм оточенням і досягненнями [1, с. 179–181].

Проведені дослідження підтверджують думку про те, що кризу середнього віку важче переносять чоловіки. Звісно, що кризу середнього віку можуть переживати й жінки. Проте, поведінка у кризі чоловіків і жінок є різною. Типовою реакцією чоловіків на кризу є пошук спілкування із зовсім сторонніми людьми, які, на його думку, цінують його. Трапляються випадки появи коханок, сумнівних друзів. Можлива й м'якша реакція: чоловік бажатиме купляти статусні речі (дорогий автомобіль, годинник, одяг), які покращать його самооцінку [6]. Криза менш помітна серед жінок. Тим не менш, Т. Титаренко акцентує увагу на кризі середнього віку, яка спричинена розлученням із чоловіком. Людина, з якою жінка переживала спільні успіхи та невдачі зникає з її життя. Це удар по жіночій гідності та самоповазі, який замикає жінку у собі та може спричинити тотальний крах її як особистості [1, с. 187–188].

Боротися із кризою середнього віку важко, оскільки вона є достатньо об'ємною і супроводжується депресією. Накопичення передумов починається з підліткового віку: це нереалізовані юнацькі мрії та відсутність допомоги з боку родини щодо їх реалізації. Отже, неможливо швидко подолати те, що нагромаджувалося тривалий час. Потрібна допомога психолога, який зможе підійти до людини з правильного боку, дати змогу цій людині відкритися, а далі проводити терапію. Тож, важливо не займатися самозвинуваченнями, які є типовими та призводять лише до погіршення стану [1, с. 182].

Але зарадити цій кризі посильно найближчим родичам, друзям. Важливо пам'ятати, що накопичення нереалізованих ідей відбувається протягом десятиліття. У віці 20-25 років референтне коло спілкування може піднімати питання самореалізації: чи задоволена людина своїм становищем на роботі, статусом у суспільстві та чи має вона якісь нереалізовані мрії, які дуже їй до вподоби. Варто робити один одному компліменти, постійно підтримувати один одного та не звинувачувати у всіх сімейних негараздах. Багато залежить і від форми спілкування: образи на категоричні та критичні вимоги і зауваження так само накопичуються та стають причинами моральної знесиленості під час кризи. Наприклад, не варто казати: «я вже казав тобі сьогодні – прибери в квартирі», «ти завжди забуваєш, запізнюєшся, чимось незадоволений», тощо. Замість таких формулювань варто застосовувати м'якіші форми, бо такі лише погіршують стосунки між людьми. Тобто, краще просто сказати: «прибери в квартирі, будь ласка». У випадку конфлікту слід уникати прямих звинувачень і знецінення особистих якостей особистості. Така деструктивна взаємодія пригнічує і морально руйнує. Таким чином, повсякденне толерантне ставлення, взаєморозуміння, любов і терпіння, взаємоповага допомагають попередити кризу середнього віку.

Проте, якщо криза вже настала, то підтримка та розуміння можуть не допомогти. Люди з депресією будуть впевнені, що їх просто не розуміють, а усі слова підтримки є нещирими і навмисними, щоб вони швидше повернулись до роботи та соціальної ролі, до якої всі звикли. Найкраще допомагають не слова, а дії. Гарними ліками є відпочинок у групі людей, які цінують людину у кризовому стані за душевні якості, а не за матеріальні досягнення.

Також, варто оцінити новий етап у житті як початок чогось нового. По факту, це період розкриття якісних можливостей. Вже є досвід, знання про світ і про себе. Людина може об'єктивно оцінити до чого має схильність. Це час, коли людина здатна зібратися і самостійно обґрунтовано підготуватись до майбутнього, знаходячи баланс між безпечним і приємним [7].

Таким чином, криза середнього віку є одним з найважчих періодів у житті людини: переоцінка власних здобутків і сімейні негаразди викликають важкий емоційний стан, який може звести нанівець досконалий життєвий устрій. Важливо пам'ятати, що дана криза вирішується позитивним поглядом на свої здобутки, допомогою ззовні, яка зможе донести, що цей відрізок життя все ж був періодом втілення деяких мрій людини, а сама людина є лише частинкою цього світу та інколи залежить від умов середовища, в якому існує.

ЛІТЕРАТУРА

1. Титаренко Т. М. Испытание кризисом. Одиссея преодоления: [монография] / Т. М. Титаренко. – Изд. 2-е, испр. – Москва: Когито-Центр, 2010. – 304 с.
2. Психология человека от рождения до смерти / под общ. ред. А. А. Реана. – Санкт-Петербург: прайм-Еврознак, 2002. – 656 с.
3. Холлис Дж. Душевные омуты: возвращение к жизни после тяжелых потрясений / Дж. Холлис. – Москва: Когито-Центр, 2008. – 192 с.
4. Хухлаева О. В. Кризисы взрослой жизни. Книга о том, что можно быть счастливым и после юности / О. В. Хухлаева. – Москва: Генезис, 2009. – 208 с.

5. Кон И. С. В поисках себя: личность и ее самопознание / И. С. Кон. – Москва: Политиздат, 1984. – 335 с.
6. Satoshi Kanazawa. Why Do Men Go Through a Midlife Crisis? [Електронний ресурс] // Psychology Today. – 2010. URL: <https://www.psychologytoday.com/us/blog/the-scientific-fundamentalist/201007/why-do-men-go-through-midlife-crisis> (дата звернення: 11.04.2018).
7. Seth David Chernoff. Midlife Crisis? Let's break it down [Електронний ресурс] // Spiritual Growth, How To Be Happy. URL: <http://www.sethchernoff.com/enlightenment/midlife-crisis-lets-break-it-down/> (дата звернення: 11.04.2018).
8. Максименко С. Д. Загальна психологія: підруч. для студ. вищих навч. закладів / ред. С. Д. Максименко, В. О. Зайчук та ін. – Вінниця: Нова книга, 2006. – 688 с.

Манько І.

Науковий керівник - проф. Павлишин Л.Г.

РАЦІОНАЛЬНЕ ОСМИСЛЕННЯ ЛЮБОВІ

Пізнання любові одна з найбільших і найважливіших місій філософів та психологів всіх часів. Її ідентифікували як хворобу і як ліки, її вважали спасінням і найбільшим гріхом, її боялися і нею захоплювалися. Любов одна з фундаментальних тем у світовій культурі та мистецтві. Міркування про кохання та його аналіз спостерігається у найдавніших філософських системах і літературних пам'ятках. Любов - це емоційне відчуття, глибока прихильність до іншої людини або об'єкта. Любов розглядається також як філософська категорія, у вигляді суб'єктного відношення, інтимного виборчого почуття, спрямованого на предмет любові. Любов є складний психологічний феномен, що виникає як зіткнення індивідуума і соціуму, низинного і піднесеного, духовного і тілесного початку. Як справедливо зауважив О. Лосєв, любов є вічне прагнення того, хто любить до свого коханого.

Проблема розуміння цієї дефініції завжди була актуальною для будь-якої доби в історії людства. Будьмо відвертими, ми ж досі не знаємо, яке твердження звучатиме найточніше, правильно! Дана проблематика перебувала у полі зору низки дослідників, а саме Л.Павлишин, Н.Хамітова, С.Крилової, І.Кона, Л.Когана, Ю.Давидова, Е.Фромма.

Мета: Стаття покликана глибше розкрити поняття любові, навести на роздуми щодо того, як саме варто намагатися зрозуміти її сенс і завдання для кожної людини.

Актуальність дослідження зумовлена посиленням інтересом сучасного покоління до цієї проблематики. Доречність статті у тому, що вона здатна допомогти читачу раціонально осмислити явище любові, її особливості, контекст.

Взагалі далеко від істини розуміння почуття любові може привести до катастрофічних наслідків. Наша недалекість, некомпетентність у цьому плані (навіть не йдеться про розуміння сили і необхідності цього вищого почуття, а хоча б про його тлумачення) роблять нас примітивними заручниками нелюбові (нав'язаної нам стереотипами і чужим досвідом). Найбільша біда людини у тому, що вона вірить у надумані речі, не відкриваючи «завісу» для правди, йде всупереч всезагальних істин, тобто наперекір «тверезому», раціональному розумінню понять. Яке взагалі місце рацію у розумінні природи любові? Вона ж начебто є емоційним виявом, і нічого спільного з «розумом» не повинна була б мати!? Часто можна почути такі слова: «Від почуттів я втратив(ла) голову». І ось, здається, що розуміти любов через логос, через рацію – це утопія. Важливо отримати знання (теоретичні та практичні), щоб розуміти «мистецтво» любові. «Процес оволодіння мистецтвом можна розділити на два зручні етапи: опанування теорії та закріплення на практиці. Якщо я хочу опанувати мистецтво медицини, то передусім маю вивчити все про людське тіло й різноманітні хвороби. Та, навіть маючи всі ці теоретичні знання, я не можу вважати себе абсолютно компетентним у медицині. Я стану справжнім професіоналом цієї справи тільки після надбання чималої практики – тоді, коли результати моїх знань і практичних навичок з'єднаються в одне ціле – інтуїцію, що є квінтесенцією будь-якого мистецтва» [1, с.26-27]. У реальному сенсі нас не повинен дивувати той факт, що осмислення винятково важливої справи, віддача майже всієї енергії є основним критерієм для розуміння, як музики, так і медицини, як теслярства, так і любові. «Любов — вільне і разом з тим органічно примусове вираження природних і духовних глибин особистості. Виникає цей феномен з глибин несвідомого під впливом несвідомих спонукальних сил в певних ситуаціях, як найбільш прийнятне пояснення самому собі стану свого фізіологічного збудження. Філософська експлікація феномена любові пов'язана з неоднорідністю теоретичних основ любові. Любов слід відрізняти від закоханості, залежності, фізичного або психологічного завоювання. Наявність у психіці людини потреби або усвідомлення ним бажання любові, ще не означає здатності любити. Бажання любові, ще не означає здатності любити, але бажання пізнання означає цю саму здатність! На думку Парацельса, той, хто нічого не знає, той нічого не любить. Хто нічого не робить, той нічого не розуміє. Хто нічого не розуміє, той нічого не вартий. Але той, хто розуміє, - любить, помічає, бачить ... І що більшими знаннями володіє людина... – то сильніша любов. Той, хто гадає, що всі плоди досягають одночасно з полуницею, нічого не знають про виноград. Природа створила людину такою, що вона не може обійтися без любові. Можна стверджувати, що завдяки любові людина отримує у теперішньому те, що ще недавно для неї було «...мрією, суб'єктивним ідеалом, утопією» [2, с. 614]. Об'єкти